

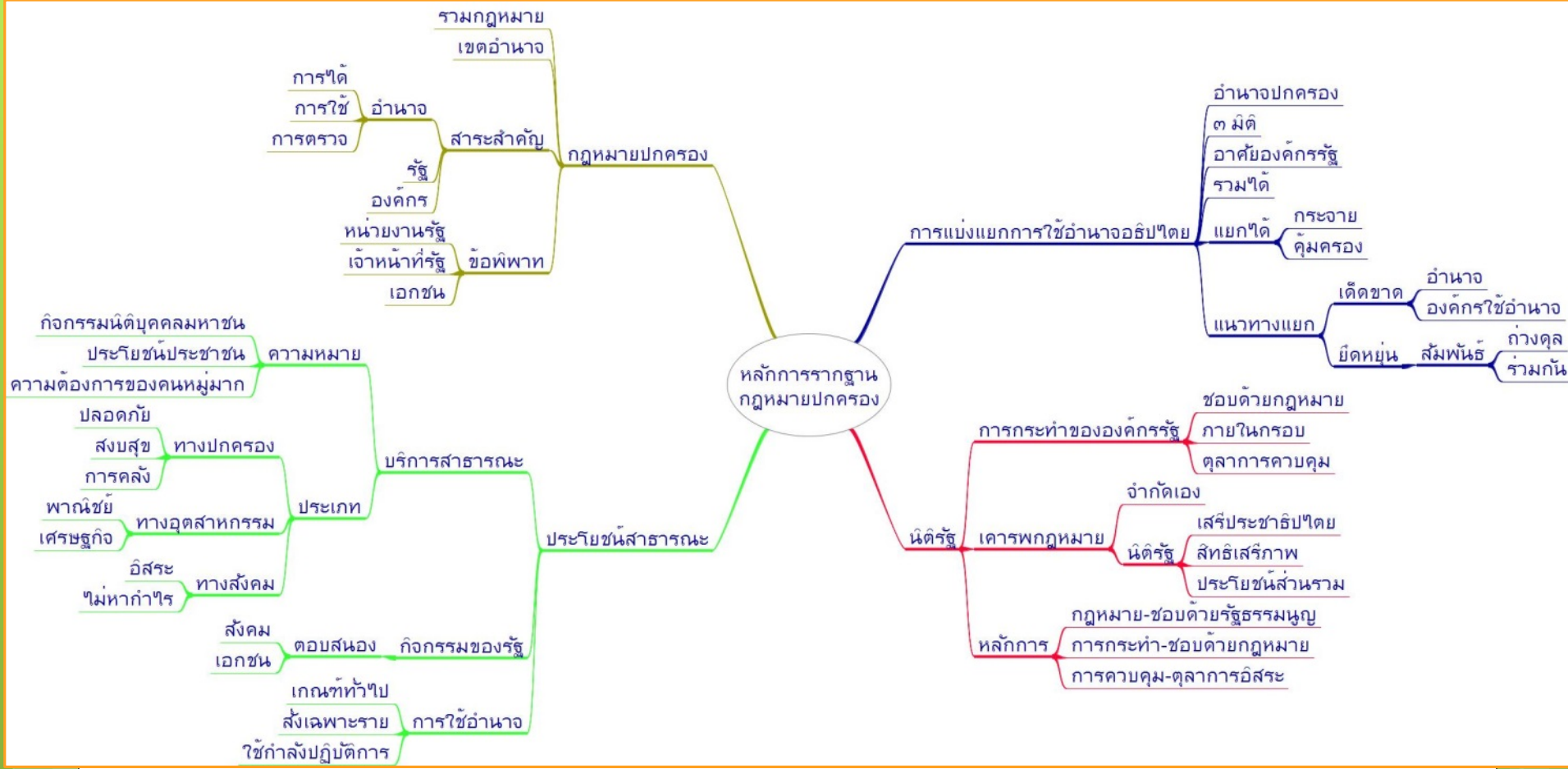
หลักการที่เป็นรากฐานของ
กฎหมายปกครอง

ลัทธิการปกครองรัฐ

- ลัทธิราชาธิปไตย
- ลัทธิคณาธิปไตย
- ลัทธิประชาธิปไตย

ผู้มีอำนาจอธิปไตย
ผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

แนวคิดของมงเตสกีเยอ

การแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย

- ในรัฐทุกรัฐจะมีอำนาจอยู่ 3 อย่าง คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี
- บุคคลใดก็ตามซึ่งมีอำนาจมักจะใช้อำนาจนั้นเกินเลยอยู่เสมอ และจะใช้อำนาจนั้นจนกว่าจะถึงขีดจำกัดเท่าที่ตนจะใช้อำนาจได้
- เพื่อมิให้มีการใช้อำนาจเกินขอบเขต จึงต้องมิให้อำนาจทั้งสามไปรวมอยู่ที่บุคคลเดียวกันดังเช่นในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

อิทธิพลของความคิดของมงเตสกีเยอ

รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1787

○ จะต้องแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 อำนาจ คือ
อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

- จะต้องมีการแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจทั้งสามโดยให้
 - รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ
 - รัฐบาลเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร
 - ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ

ระบบประธานาธิบดี

ความหมายของหลักการแบ่งแยกอำนาจ

- อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจปกครองแผ่นดินเป็นหนึ่งเดียว แบ่งแยกมิได้ อำนาจอธิปไตยแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ อำนาจอธิปไตยทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร และทางตุลาการ
- รัฐเป็นนามธรรม ไม่มีตัวตนดังเช่นบุคคลธรรมดา จึงไม่สามารถใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง แต่ต้องอาศัยองค์กรของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความหมายของหลักการแบ่งแยกอำนาจ (ต่อ)

- รัฐอาจใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการต่างๆ โดยทางองค์กรเพียงองค์กรเดียวก็ได้ ดังเช่นในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
- เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎรจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจ จึงต้องมีการกระจายการใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการทางนิติบัญญัติ ทางบริหารและทางตุลาการให้แก่องค์กรของรัฐต่างองค์กรเป็นผู้ใช้แยกต่างหากจากกัน

วิ
๒๒

องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ

สภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา

องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร

รัฐบาล-ฝ่ายการเมือง

ฝ่ายปกครอง-ฝ่ายประจำ

องค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลยุติธรรม

ศาลปกครอง

ศาลทหาร

สาระสำคัญของหลักการแบ่งแยกอำนาจ

- รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยจะบัญญัติให้มีการแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการทางตุลาการออกจากองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการทางนิติบัญญัติและทางบริหารอย่างเคร่งครัด
- ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยพิจารณาพิพากษาคดีแต่เพียงผู้เดียว องค์กรอื่นไม่อาจมาร่วมใช้อำนาจนี้กับศาลได้ และศาลก็จะต้องจำกัดตนเองอยู่แต่เฉพาะการพิจารณาพิพากษาคดีเท่านั้น ศาลจะไปร่วมใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการทางนิติบัญญัติและบริหารมิได้

สาระสำคัญของหลักการแบ่งแยกอำนาจ (ต่อ)

- ผู้พิพากษาหรือตุลาการจะดำรงตำแหน่งในองค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติหรือองค์กรของรัฐฝ่ายบริหารในเวลาเดียวกันมิได้

○ ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยกระทำการทางนิติบัญญัติและทางบริหารนั้น อาจจัดระเบียบได้เป็น ๓ ระบบ

- ระบบสมัชชา
- ระบบประธานาธิบดี
- ระบบรัฐสภา

หลักนิติรัฐ

○ การกระทำขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหารจะต้องชอบด้วยกฎหมาย ที่ตราขึ้นโดยองค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารจะมีอำนาจสั่งการให้ราษฎรกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

○ การควบคุมไม่ให้การกระทำขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหารขัดต่อกฎหมาย จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการ

ภารกิจของรัฐที่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ

- การใช้อำนาจรัฐควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของเอกชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม
- การให้บริการสาธารณะสนองตอบความต้องการของสังคมในเรื่องที่เอกชนไม่สามารถให้บริการตอบสนองได้

บริการสาธารณะ (ความหมาย)

- เป็นกิจกรรมที่นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน (รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน) มีหน้าที่จัดทำหรือจัดหา โดยอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน
- เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน

ประเภทของบริการสาธารณะ

○ บริการสาธารณะทางปกครอง

- เป็นกิจกรรมที่โดยสภาพแล้วเป็นงานในหน้าที่ของนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนและต้องอาศัยอำนาจรัฐในการจัดทำ จึงต้องมีการควบคุมการทำงานโดยระบบบังคับบัญชา และประชาชนจะได้รับบริการโดยไม่จำเป็นต้องเสียค่าตอบแทน

○ บริการสาธารณะทางปกครอง

- การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันประเทศ การคลัง ฯลฯ

ประเภทของบริการสาธารณะ

- บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม
 - เป็นการผลิตสินค้า จำหน่ายสินค้า ให้บริการซึ่งเป็นกิจกรรมที่คล้ายคลึงวิสาหกิจเอกชนทั้งในด้านวัตถุประสงค์แห่งบริการ วิธีการทำงาน ที่คล่องตัวและมีเงินทุนจากการเรียกเก็บค่าตอบแทนจากผู้ใช้บริการ
- บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม
 - การเดินรถโดยสารประจำทาง การให้บริการที่เป็นสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ การผลิตและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง ฯลฯ

ประเภทของบริการสาธารณะ

- บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม
 - เป็นการให้บริการทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องการความอิสระคล่องตัวในการทำงาน โดยไม่มุ่งเน้นการหากำไร

- บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม
 - การแสดงนาฏศิลป์ พิพิธภัณฑ์ การกีฬา การศึกษาวิจัย ฯลฯ

หลักเกณฑ์สำคัญ

หลักว่าด้วยความเสมอภาค

ผู้ใช้บริการสาธารณะ

การเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ

หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง

ผลที่มีต่อสัญญาทางปกครอง

หลักว่าด้วยการปรับปรุงให้สอดคล้อง
กับความต้องการของประชาชน

ผลที่มีต่อการนัดหยุดงานของ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ